

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 Lei.
Pe jumătate de an 5 Lei.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și comitar Nr. 266.

Șgârcenia comunelor noastre bisericesti la dotațiunea preoției.

De decenii încoaci urmărind cu atențiune și viută interesare în foile oficiale concursurile, publicate pentru îndeplinirea posturilor de preoți, parohi, devenite vechi, nu mi-am putut și nu-mi pot surimă amărăciunea, văzând cu adânc regret chipul și felul sărăcăcios, s'au mai bine zis șgărcit al retribuiri preoților noștri din partea comunelor bisericesti de pe teritoriul întregii noastre provincii mitropolitare. Comunele noastre bisericesti mai bate, cu excepțiuni de tot rare, când e vorba de dotațiunea preotului, factorul cel mai însemnat în viața religioasă-morală și culturală a poporului nostru, în loc să se grijească cu o largă munificență de partea lui și a familiei sale, asigurându-i o existență cinstită și punându-i la dispoziție mijloacele necesare pentru ziua de mâine, el închide mâna și nici pentru lumea înțelegă nu s'ar îndura la puțină jertfă, ca să-și păsturească sufletul, conducătorul lor natural, liber de consumătoarele griji materiale, să fie pus în situația de a trăi exclusiv numai pentru înalta și sfânta sa chemare, ce are de îndeplinit în mijlocul credincioșilor săi, muncind și lucrând cu dragă inimă spre binele și spre folosul lor.

Că prestațiunile preotului sunt mai puțin retribuite, de cât cele ale slujbașului din urmă din stat, o dovedesc în mod evident emolumentele, cari se stăvesc de regulă în concursurile, pe cari le descriu în respectivele comune bis. și cari de decenii încoaci au devenit tipice, ticluite și toate la fel. Iată d. e. concursul unei comune bis. fruntașe (numele nu im-
portant), publicat acum de curând în „Biserica și Școala” Nr. 38 din 20 Sept. (Oct.) a. c. pentru îndeplinirea alor două posturi de clasa primă! În acest concurs emolumentele sunt stabilite din cuvânt în cuvânt după cum urmează:

1. Câte una sesiune pământ extra-teritorial în estensiunea lor de astăzi, im-
ună cu dreptul de pășune.
2. Câte patru cânepiști aparținătoare
junii.
3. Câte un întravilan parohial.
4. În retribuțiunea dela bis. și stole câte
Lei.
5. Alte venituri accidentale și even-
uale (!) întregire dela stat, pe care însă
2. muna bisericască nu o garantează.”

Iată stimați cetitori, tot atâtea îndicațiuni vagi cu privire la venitul pus în perspectivă pentru cei-ce vor fi având norocul (?), ca să fie aleși de parohi în respectiva comună bis. fruntașă!

Nimic pozitiv, nimic sigur afară de emolumentele de sub punctul al 4-lea, unde aceste sunt stăverite cu precizie matematică, fixate fiind în suma de câte 420 Lei, zi: patru sute douăzeci Lei, sumă considerabilă (?), ce credeți, căci aceasta sumă nu ajunge nici măcar pe o pereche de ghete, necum se ajungă și pentru alte lipsuri și nevoi, cari tocmai la casa preotului atât de multe sunt! De casă parohială, îndispensabilă între grelele împrejurări de astăzi s'au măcar de închirierea unei locuințe convenabile pe spesele comunei bis., nici pomană. Apoi să mai zică cineva, că soarta preotului, dotat în felul arătat mai sus, cu câte o sesiune, 4 cânepiști și câte 1 întravilan, acestea toate de o estensiune nedeterminată, de după cari ai un venit problematic pendent fiind și de mersul vremii, nu ar fi deamă de învidiat din cale afară?! S'au poate vă mai îndoiți?!

Când o comună bis. cu parohii de cl. I. își dotează în mod atât de insuficient preoții săi, atunci la ce se mai poate aștepta sermanul preot într-o parohie de cl. II-a respective cl. III-a, unde dotațiunea sa e sub toată critica!? Și dacă confrății demni de toată compătimirea, din acestea parohii din urmă nu au perit și nu pier de foame tânjind de pe o zi pe alta, aceasta se explică numai prin faptul, că mulți dintre ei, după cum mi-a comunicat un confrate nenorocit din țara Bihorului, fost coleg de teologie, își cultivă înșiși breazda de pământ muncind bărbătește cu brațele proprii de dimineața până seara când cu sapa, când cu coasa, câștigându-și astfel pâinea cea de toate zilele, pentru bieții de ei, o pâine atât de amară, cu adevărat „întru sudoarea feții lor”.

Când însă e vorba de datorințe și de prestațiuni, să vedeți numai stimați cetitori, cum știe comuna bis. de sub întrebare să le formuleze pe acestea așa, ca să nu mai încapă nici umbră de îndoială zicând:

„Preoții alegânzi vor suporta toate dările publice după întreg venitul benefic, vor îndeplini toate funcțiunile, vor predica fiecare la rândul său și vor catechiza la toate școlile de pe teritoriul

comunei, bisericesti fără altă remunerațiune!”

Ați înțeles domnilor? Dar cum să nu fiți înțeles, căci condițiunile acestea toate sunt clare ca lumina soarelui, și sunt respicate de tot, așa, că nu mai au lipsă de nici un comentariu, căci cetindu-le imediat, la primul moment ești pe deplin încurcat cu toate îndatoririle și cu toate sarcinile, pe cari marimimoasa (?) comună bis. respectivă ți-le încarcă cu atâta dărnicie pe umerii tăi cei slabi, serman concurent, care reflectezi la una din parohiile de cl. I. susmenționate.

Singur numai cu retribuiri remai în nedumerire și nu vei fi orientat asupra acestora numai atunci, când eventual ai ajuns prin alegere în usufructul beneficiului (?) enigmatic, ce ți se pune în perspectivă la parohia de cl. I-a. Atunci și numai atunci, după un an doi de experiență tristă și plină de sarbede de samăgiri te-ai convins iubite frate în Hristos, că venitele precare nu stau în nici un raport cu prestațiunile tale multe și felurite. Și pentru ce nu stau? Pentru că răvna, silința și munca ta desinteresată, depusă întru propagarea religiozității și moralității, întru propovăduirea și răspândirea virtuților creștine, a iubirii de biserică, de legea străbună și de neam, întru îndemnurile bune și de folos spre lumină, cultură și progres pe toate terenele vieții publice în mijlocul poporului tău nu sunt de loc apreciate după merit și în măsură cuvenită. La nici o nație și la nici o confesiune din patria noastră întregită preotul nu e atât de slab retribuit, ori mai bine zis mizerabil plătit ca tocmai preotul nostru. Între astfel de împrejurări apoi să nu ne prindă mirarea, că mulți, foarte mulți dintre preoții noștri s'au lăsat de preoție, aplicându-se pe altă carieră, unde nu trebuie să tânjască în mizerie și unde li este asigurată o existență mai multă-mitoare și mai deamă de oameni potându-și crește și familia în condițiuni mai avantajoase.

Tot nescuzabila și rejustificabila șgârcenie, cu care e retribuit preotul nostru în genere, este cauza, că astăzi așa puțini tineri, absolvenți ai școalelor medii se dedică carierei preoției împreună astăzi cu atâta înnegațiune și jertfire de sine. Și dacă stările acestea imposibile vor dăinui mereu, atunci mâne-poimâne vom putea închide seminariile și institutele noastre teologice din lipsa de frecvențanți, ba ușor se poate întâmpla să

ființarea a ne închide chiar și bisericile, de care eventualitate însă să ne ferească bunul Dumnezeu, căci în cazul acesta urmările ar fi incalculabile, triste din cale afară și dezastruoase de tot pentru neamul și poporul nostru românesc abia scăpat de tirania seculară și eliberat de sub jugul apăsător străin.

Ca să nu ajungem însă până acolo, văzând că comunele noastre bisericesti, nici chiar cele mai fruntașe și cu dare de mână, din propria inițiativă și din propriul îndemn nu caută de loc a ameliora starea și situația materială a preoților lor, lasându-i cu o nepăsare și îndolentă nevalificabilă și pe mai departe în plata domnului și în voia sorții, se impune de urgență, ca factorii cei chemați și în prima linie autoritățile noastre superioare în deplin acord cu corporațiunile bis. mai înalte se reguleze fără amânare dotațiunea insuficientă de astăzi a preotului, obligând comunele bisericesti submanuate a zidi case parohiale corespunzătoare și a asigura preotului lor un venit conform necesității și a relațiilor de viață de astăzi, neasămănat mai grele, ca cele de ieri, și alaltă ieri. Unde comunele bisericesti nu sunt în stare de a-și dota preotul în mod corespunzător, acolo să se ceară ajutorul și sprijinul statului, pentru ca preotul, liber de toate grijurile materiale să se poată dedica cu trup cu suflet eschisiv chemării sale sublimă și sacre, promovând astfel din răspuțeri binele obșiesc și ca un bun părinte îndrumând fiii și păstorii săi sufletești pe calea cea bună, ce duce la fericire vremenică și vecinică, căci propriamente în aceasta constă misiunea sa apostolică.

Interesele bisericii de o parte, binele și prosperarea neamului nostru peste tot de altă parte, cer imperativ, ca dotațiunea năcăjitului nostru preot de astăzi să se reguleze în mod deplin satisfăcător și corespunzător de către cei ce conduc în prezent destinele bisericii și ale neamului nostru, dar fără amânare și cât mai curând, căci aceasta pentru el este doar chestie de viață și pentru că cu adevărat zilele, pe cari le străbatem, zile grele sunt!

Cei chemați să-și facă deci datoria fără întârziere!

Preotul bătrân.

Inițierea institutului teologic din Arad

de Dr. T. Botiș.

(Urmare)

Prin rezoluția prealabilă, ce urmă în 8 Aprilie 1787 la aceste propuneri și păreri, se decretă: Zidirea seminarului să se facă conform ordinului majestatic pe spesele erariului. Pentru dotarea fondului seminarial unele mănăstiri să fie desființate. Mitropolitului să i-se ceară propuneri în privința aceasta. Clerul și poporul să fie lămurit, că aceasta desființare se face pentru o mai bună creștere a păstorilor săi sufletești și pentru ușorarea lui de contribuții. Întru cât veniturile mănăstirilor desființate n'ar acoperi trebuințele, întregirea să se facă din fondul cultural ungar. În celelalte Maj. Sa aproabă sfatul cancelariei și așteaptă planul promis în privința studiilor și a educației elevilor¹⁾.

Iosif al II-lea mai stăpâni 3 ani și nu-și putu duce în deplinire nobilele sale intențiuni de

a ridica starea culturală și a poporului român. Urmări vremuri rășboinice, în care toate forțele se concentrară într-o apărare tronului și a întregității monarhiei habsburgice periclitată de zguduirea, ce o produsă în Europa marea revoluție franceză.

Firul întrerupt de arme al programului și al preocupărilor pentru educația poporului se relua în anul 1810. La propunerea cancelarului, contele Erdödy, din 20 Ianuarie 1810, referitoare la îmbunătățirea institutelor de învățământ ale poporului greco-neuniți, urmă rezoluția prea înaltă din 12 Februarie 1810, de următorul conținut.

După ce prin dispozițiunile luate și reformele introduse s'a îmbunătățit starea școalelor catolice-croate și greco-catolice valahe, e intențiunea mea — zice împăratul Francisc I. — ca și institutele de învățământ greco-neunite să fie scoase din starea lor extrem de neglijată și că păstorii sufletești ai acestui rît să fie împărțiți în mod succesiv de cultura necesară pentru împlinirea chemării lor. În scopul creierii mijloacelor trebuincioase pentru pregătirea și dotarea de învățători apti și înlăturarea tuturor piedecilor, cari și-au motivul parte în lipsa de cultură a preoților, parte în renitență poporului de a-și trimite copiii la școală, am aflat de bine ca realizarea acestor intențiuni să-o încredințez unui iliric. Astfel m'am hotărât, ca pe agentul de curte Nestorovici, în calitate de consilier regesc și inspector suprem al școalelor să-l trimit din loc în loc, ca examinând starea actuală a școalelor și împrejurările existente și după ce s'a consultat cu mitropolitul și cu ceilalți episcopi să facă propuneri, ca în considerarea tuturor stărilor, ce măsuri ar fi mai potrivite pentru îmbunătățirea și dezvoltarea școalelor greco-neunite. Mă voiu îngriji, ca Nestorovici să aibă dotația cuvenită și spesele de călătorie, fără a însărcina însă fondul cultural catolic.

După ce din espunerea cancelarului rezultă, că dela desființarea cancelariei ilirice pentru îmbunătățirea necesară a educației clerului greco-neunit nu s'a luat nici o inițiativă, că hotărîrea congresului național iliric, încredințată de părințele meu, nu s'a dus în deplinire chiar și încasarea contribuțiilor promise au încetat de tot, că peste tot lipsesc fondurile și că suma de 58 mii fl. dela erariu pentru zidirea unui seminar între împrejurările actuale e o sarcină, prin un autograf am cerut mitropolitului să înainteze propuneri în chestie, ca astfel hotărîrile corespunzătoare să se poată lua cu deplină încredere, fiindcă mi-zace la inimă, ca fără amânare să fie aplicate mijloace active pentru a crește poporul gr. ne-unit păstori mai culti, de cât cei pe cari îi are în timpul de față.

Îndrumarea dată comiților supremi și administratorilor comitatelor, în cari locuiesc ilirici, pentru ca să aibă deosebită grijă, ca aceste popoare să nu fie apăsate, să nu li-se impună sarcini peste puteri, sau chiar nedrepte, celor ce se jălbesc să li-se facă fără amânare dreptate atât din partea proprietarilor, cât și a judecătorilor, obține aprobarea mea deplină²⁾.

Pe când școalele preparandiale în urma talentului de organizare și a energiei, ce o dezvoltă inspectorul Nestorovici, prin rezoluția prealabilă din toamna anului 1812 își și luă ființă, chestia înființării seminarului teologic, urmă calea obositoare a pertractărilor birocratice între curte și ierarhia sârbească.

Să vedem fazele mai marcante și instructive ale acestor negocieri.

Inspectorul Nestorovici pe baza experiențelor, ce-le câștigă în călătoriile sale, făcu ară-

tare despre decadența simțului religios și ireligiozitatea, ce-a observat-o la ambele popoare de legea greco-neunită și făcu unele propuneri pentru înlăturarea acestui stări. Cancelaria aulică luând în desbatere arătarea și propunerile lui Nestorovici e de părerea:

1. Ca mitropolitul și episcopii să fie îndrumați în numele Maj. Sale, ca atât ei singuri, cât și prin preoțimea subordonată lor, să admineze poporul de pe amvon la mai multă pietate și la practicarea mai zeloasă a poruncilor bisericesti. Preoților, cari nu sunt în stare a compune predici să li-se trimită predici în scris și compuse în limba, pe care mai bine o știe poporul.

2. Fieca e preot să fie obligat a raporta anual ori de cercetează poporul cu zel sf. biserică, și la slujbele dumnezeiești împlinește cu acurateță practicele și obiceiurile prescrise. Credincioșii, cari din obișnuință nu umblă ani de-a rândul la biserică și nu îndeamnă copiii și servitorii lor să-și împlinească datorițele religioase să fie arătați cu numele episcopului, iar acesta va raporta la forurile mai înalte.

3. Să se publice din nou atât prin autoritățile bisericesti, cât și politice, că la încheierea de căsătorii numai acei tineri pot să fie părtași de binecuvântarea bisericii, cari dovedesc prin atestat dela învățător, că au cercetat școala și au primit cu succes instrucțiune religioasă.

4. Cei ce doresc încetățenire într'un sat să nu-o obțină, până când nu dovedesc prin atestat dela paroh ori Consistor, că și-au împlinit datorițele de creștini buni.

5. Cei se sunt în oficii publice ori particulare să fie siliți sub pedeapsa dimiterii din slujbă și studenții a eschiderni dela examen s'au chiar a eliminării din institut, a-și împlini datorițele religioase.

6. Episcopii diecezani să fie îndrumați să întreprindă în fiecare an vizitațiuni canonică cu ocaziunea acestor vizitațiuni să îndemne poporul a sprijini și dota institutele literare școlare. Mitropolitul și episcopii și vor înainta observările lor, precum și rapoartele dela preoți la locurile mai înalte, ca să se ia măsurile de îndreptare necesare.

Consiliul locotenent regesc din partea sa sufletească observă între altele, că lipsa de carte și cultură la clerul pastoral greco-neunit e una din cauzele principale a ireligiozității în popor. Pentru a ridica nivelul cultural al preoțimei, episcopii diecezani să fie îndrumați a îndemna tinerii greco-neunite a cerceta școalele publice, după cum și tineretul evanghelic frecventează fără primădie pentru religiunea lor școalele catolice. Conform ordinului prealabil să se înființeze apoi seminare, ca astfel numai tinerilor bine pregătiți să li-se încredințeze păstoria sufletelor. Să pună regulile totodată și mănăstirile și veniturile bisericești să se întrebuințeze pentru organizarea acestor seminare³⁾.

Aceste propuneri și păreri ale cancelarului și ale consiliului locotenent se deliberară în consiliul de stat din 21 Decembrie 1812. Celor cursul acestei debateri presidentul directoriului finanțelor generale („des General Rechnungs Rectoriums“), contele Baldacci, observă, că care dincioșii greco-neunite sunt cu atâta alipire ca preoțimea lor, încât nu e consult a da în nile acestui cler o putere și mai mare, care să țină poporul și mai strins legat de sine.

(Va urmă.)

¹⁾ Vortrag der hung. Siebenbürg. Hofkanzlei vom 2-ten April 1787. Document aflat de Dr. Virgil Cioabă preot militar în arhiva curții din Viena. ²⁾ Hotărâre prealabilă din 12 Februarie 1810, Nr. 1299-1810. ³⁾ Vortrag der ungarischen Kanzlei vom 21-ten Aug. Nr. 2881-3635 1812.

Alegerea de episcop în Oradea-Mare.

Sâmbătă, în 16 Octomvrie, în cadrele or mari festivități și în mijlocul unui entuziasm de nedescris, a avut loc alegerea de episcop în de 225 de ani vârstă eparhie a Orăzii-mari.

Având în vedere importanța acestui eveniment, actul alegerii a fost condus în persoană de I. P. S. Sa Arhiepiscopul și mitropolitul *Dr. Nicolae Bălan*.

În prezența alegerii I. P. S. Sa e primit cu însuflețire și salutat de întreg Sinodul — cel dintâi Sinod eparhial al Românilor bihoreni. După aceasta la orele începe serviciul privighierii.

A doua zi se săvârșește actul alegerii. Cele tuturor celor prezenți străluciau de bucurie și bucurie, pentru că lor li-s'a hărtărit să fie părtași la aceasta mare sărbătoare, datorită dreptății dumnezeiești îngrijirii părintești a iubitului nostru episcop.

După terminarea serviciului divin celebrat de I. P. S. Sa părintele mitropolit mare asistența, se deschide Sinodul eparhial. I. P. S. Sa rostește o cuvântare, care prin ideile înalte și prin demnitatea bărbătească răbdării și a neclintirii credinței a Românilor bihoreni a făcut o impresie adâncă. Românii bihoreni au fost eroi ai credinței, cari s'au lăsat desfructificați de avere, au dat biruri grele, suferințe, însă nu și-au dat, pentru că acela este al lor și al lui Dumnezeu. Eroismul acesta a ținut I. P. S. Sa să-l onoreze prin prezența sa la cel dintâi Sinod eparhial.

Alegerea s'a săvârșit într'un elan de însuflețire și cu demnitatea, care se cucinează unei adunări bisericești. A fost ales cu unanimitate pâr. vicar *Roman R. Ciorogariu*.

O delegație de trei comunică părintelui vicar alegerea și-l roagă să-o primească. Presentându-se în fața Sinodului se fac urări de bine din partea I. P. S. Sale părintelui mitropolit.

Nou alesul răspunde adânc mișcat, punând că toată viața și-o va închina bisericii sale și mulțumește lui Dumnezeu, că i-a încununat viața sa plină de sbucium.

În cursul vorbirii I. P. Sale părintelui vicar mitropolit și a părintelui vicar ochii celor de față erau scăldați în lacrimi de bucurie și emoție. Și cum spunea un distins general n'a fost român bun acela, care n'a lăcrimat la actul acesta mareț.

Da, a fost act înălțător, pentru că odată cu întregirea fericită a neamului, în România întregită, se făcea act de înaltă dreptate unui popor mult sbuciumat, care însă și-a păstrat sufletul curat pentru praznicul mare al neamului.

Ne asociem bucuriei generale și dorim noului arhipăstor viață îndelungată,

Recreditive istorice în jurul icoanei dela Prizlop.

(1780—1813.)

(Urmare).

Dară nu numai călugări par a ști icoana în Blaj, ci și stăpânul lor: „Exelența Sa Maer mitropolitul (sic) *Făgărașului*“, căci altfel cum ar fi îndrăznit să promită de repetate ori renapoearea, dreptce călugării nici nu tin de nu știu ce lucru mare, împlinirea rugării lor, pe carea o încheie: „așa milostivindute Exelența Ta, spre dreapta cearerea noastră smeriților, *nădăjduim milostiv și folositor valos*“, (răspuns).

Din corespondința călugărilor ne încredințăm, că nerestituirea momentană a icoanei, e motivată de chiriaria din Blaj, numai cu neorânduiala actuală a mănăstirii și nu e adusă în legătură cu altfel de pedecă mică ori mare, cu atât mai puțin cu lipsa din Blaj a acelei icoane, dusă în Viena la 1764 și așezată efemer acolo.

Din rugarea călugărilor, din răspunsul ce li se dă și din relația lui Clain, deci nu se poate stabili deplin, că în intervalul de 1764—1775, icoana *miraculoasă* afia să în Blaj ori în Viena!

Din noroie în timpul mai nou însă, s'a dat peste un document, care pune capăt acestui neajuns și dovedește că icoana a fost de fapt dusă la Viena, în anul 1764, așa cum a spus-o Clain și că pe timpul corespondinței din 1771—1775, aceea icoană era încă tot în Viena. Atanasie Rednic ajuns episcop, la 1 August 1766 vestind pe împărăteasa Maria Terezia, despre minunea întâmplată, cu corpul repausatului său antecesor și cu plângerea icoanei, zice către împărăteasa, că „preste tot ar fi foarte salutar, ca icoana făcătoare de minuni, să se așeze earăș în capela episcopală unde a lăcrămat și unde odihnește corpul lui Aron... Că așa noi toți să o putem avea aici ca una dovadă simțitoare, statornică și deapănarea, a sfintei uniri“). Deci Rednic în 1766 cere renapoearea icoanei dusă la Viena cu doi ani mai înainte!

3. Icoana e în Viena.

(1766—1801).

Se poate pe dreptul obiecta, că deși este cert, cumcă icoana a fost transportată la Viena în anul 1764 și se află acolo în 1766, nu urmează că aceea se ar fi aflat în Viena și pe timpul corespondinței dintre 1771—1775. Aceia a putut fi readusă la Blaj, după suplica din 1764 a episcopului Rednic. Cuprinsul rugărilor călugărilor și răspunsul dat la acelea, cum văzurăm, militează mai mult pentru prezența icoanei în Blaj între 1771—1775, ca pentru absența ei de acolo.

Răspundem, dela a putea până la a fi, nu se dă concluziune. Argumentarea cu tăcerea în general nu probază, nici pro nici contra. În cazul nostru însă *tăcerea confirmă de dreptul lipsa din Blaj a icoanei, pe timpul 1766—1775*, până atunci, până nu se va dovedi pe deplin contrarul. Nu s'a dat de urma vre-unui indice, că icoana ce s'a dus la Viena în 1764 și se afla acolo în 1766 să fie fost renapoiată la Blaj între 1766—1775.

Din contră dacă zăbovim mai îndelungat asupra mărturisirii lui S. Clain, putem să ne convingem, că icoana din vorbă, nu a fost readusă din Viena, necum până la 1775, dar nici până la 1801 și poate că nici până azi.

Clain la anul 1764, când a văzut transportarea icoanei la Viena, a fost abil: de a vedea, a pricepe ce vede și apoi a ținut minte ce a văzut, pentru a-o putea descria aceasta fidel la 37 de ani mai târziu! În 1764 el avea vârstă de 19 ani; iară pe la 1801, când a scris aceia ce a văzut cu ochii săi odinioară, a fost bărbat de 56 ani. În 1764 la anul transportării icoanei la Viena, Clain a fost călugăraș în Blaj, deja de doi ani și mai bine. Desigur, că înainte de a-l primi Aron în mănăstire, a trebuit să mai fie petrecut câțiva ani în Blaj, pentru învățătura pregătitoare. Se dă cu socoteală verosimilă, că aceasta învățătură a ținut barem 2 până la 4 ani.

La 1766 Clain, a fost ecleziarh, prefect seminarial, conzilier conzistorial, cu titulu de Preacinsti, a mers în seminariul Pazmanean din Viena, studiind la univerzitatea de acolo: teologia, literile și filozofia 6 ani. În 1772 a venit

de profesor la Blaj. În anul următor se întoarce iarăș la Viena, ca prefect la sfânta Barbara și cenzor de cărți românești, până în 1783, adică 10 ani, când a mers napoi la Blaj unde petrecu 20 de ani până la 1803 și apoi merse la Buda, unde se stinse după 3 ani.

Așadară martorele nostru s'a întors și re-întors în repetate rânduri prin Blaj și Viena și astfel a avut bun și lung prilej, de a se convinge deplin, că chipul Preacuratei, pe răstimpul de 1766—1801, află se în Viena ori Blaj.

(Va urmă.)

¹⁾ Actul se află în arhiva din Blaj. — ²⁾ Emilian Micu în rev. Transilvania Sibiu 1910 Nr. I II pag. 21—22

INFORMAȚIUNI.

Personal. P. S. Sa părintele nostru episcop *Ioan*, s'a reîntors Luni în 18 Oct. n., din Oradea-Mare, la reședința sa din Arad.

Te Deum. Sâmbătă, în 13/25 Octomvrie, la orele 11, din prilegiul aniversării zilei de naștere a A. S. R. principelui moștenitor *Carol*, s'a oficiat în biserica catedrală un Te Deum, prin părintele protopiereu *Trăian Vafian*, asistat de preoțimea din localitate. Au luat parte toate autoritățile civile și militare, corpul didactic și tinerimea școlară și un public numeros. Sărbarea s'a încheiat prin discursul ocazional al d-lui general *Pirici* și defilarea companiilor de onoare.

Primirea Regimentului 1 Dolj în Arad. Marți, în 6/19 Octomvrie, și a făcut intrarea în Arad viteazul regiment 1 Dolj. Intimpinarea Regimentului a avut loc în piața din fața gării la orele 9 și jumătate. Sunt de față toate autoritățile civile și militare, corpul didactic și tinerimea dela toate școalele românești, regimentul arădan 93. și unități din celelalte trupe ale garnizoanei din Arad. Dl general *Daschievici*, după ce trece în revistă trupele, salută Regimentul 1 Dolj în numele corpului ofițeresc și al soldaților din garnizoana Arad. Primarul *Dr. Robu*, adresează cuvinte de despărțire Reg. 93. arădan și salută în numele orașul noul regiment de casă. Pâr. *Dr. T. Botiș* urează bun sosir regimentului craiovean în numele bisericii românești. Răspund comandanții regimentelor 93 și 1 Dolj, d-nii loc. col. *Cantoniari* și *Pașaliga*. În fața primării au avut loc defilare trupelor și a tinerimei școlare, iar seara un banchet la „Crucea Albă“. Au tostat P. S. Sa părintele nostru episcop *Ioan*, dl general *Daschievici*, prefectul *Dr. Crișan*, primarul *Dr. Robu*, comandanții reg. 93 și 1 Dolj: d-nii loc. col. *Cantoniari* și *Pașaliga* și profesorul *Gh. Pap*.

† **Necrolog.** Dr. Aureliu Halic, medic comunal și soția, născută Ecaterina Berariu, în numele lor și al ficei lor, Felicia, cu inima zdrobită de durere, aduc la trista cunoștință a tuturor consăngenilor, amicilor și cunoscuților, că mult iubitul lor fiu, respective frate *Zeno*, după grele suferințe și-a dat nevinovatul suflet în mâinile Creatorului astăzi la 14 a lunei Octomvrie în al 17-lea an al etății. Prohodul se va săvârși, după ritul gr. or. român, în casa familiară. Vineri, la 15 Oct. a. c. la oarele 3 p.m., deunde rămășițele pământești ale scumpului defunct se vor transporta și așeza în cimiteriul din localitate. Lipova, la 14. Octomvrie 1920. Odihnească în pace odorul nostru! Transmitem îndureratei familii condolențele noastre.

ÎNĂȚĂTORILOR născuți în anul 1897, 1898 și 1899 li-se aduce la cunoștință, ca conform ordinului Cercului de recrutare Cluj No. 2588/1920, aceia cari nu au făcut școala de ofițeri de rezerva în armata austro-ungară, sunt chemați pentru încorporare, nefiind amânata chemarea lor. Cei ce au făcut școala și o dovedesc cu acte, nu vor fi chemați.

ȘCOALA NORMALĂ pentru conducătoarele grădiniilor de copii se deschide în Brașov la 1 Noembrie. Se primesc ca bursiere ale statului, eleve absolvente a 4 clase secundare. Rugărilor sunt a se înainta Direcțiunii școlii normale pentru grădiniile de copii în Brașov.

Aviz.

Să aduce la cunoștință celor interesați, că — dupăce acum s'au pus în vânzare timbrele noi, — la administrațiunea cassei consistoriale se vor licvida și solvi de aci înainte numai acele chitanțe, cari vor fi provăzute cu timbrul legal, conform ordinului circular al Ministerului de finanțe Secretariatul general din Cluj No. 7936—1920 apărut în Gazeta Oficiala No. 10 dela 1 Iunie 1920.

Arad, la 7/20 Octomvrie 1920.

Administrațiunea cassei consistorului
diecezan gr. or. român Arad.

Concurse.

Pentru îndeplinirea unui post de învățător-cantor devenit vacant la școala populară confesională ort. română din **Pecica-română**, (jud. Arad), se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala” cu următoarea dotațiune anuală:

1. Salar, conform Normei de salarizare, în vigoare, reflectându-se după necesitate și la ajutor dela Stat. 2. Relut de cvartir, eventual cvartir în natură și grădină. 3. Taxa stolară uzată la înmormântări și alte servicii. 4. Pentru scrip-turistă 20 Lei. 5. Conferință învățătoarească 20 Lei. 6. Curatorat 100 Lei. 7. Prund pentru legume. 8 Pentru încălzirea salei de învățământ se va îngriji comuna bisericească.

Învățătorul ales va avea să îndeplinească următoarele îndatoriri: 1. Va cercetă regulat sf. biserică cu elevii săi, pe cari îi va instrui să cânte răspunsurile liturgice fără altă remunerațiune. 2. Va țineă strana. 3. Va țineă școala de repetiție la caz de lipsă. 4. Va conduce clasele, cari i se vor încredința din partea factorilor școlari. 5 Va conduce socotile bisericești, culturale și fundationale, întrucât i-se vor încredința, în care caz va primi o remunerațiune separată.

Reflectanții sunt poftiți să-și înainteze în termenul indicat recursul adresate Comitetului parohial din Pecica-rom. la adresa P. O. Domn. Traian Vășian, protopop ort. rom. în Arad, având să aclude următoarele documente: a) Extras de botez. b) Diploma de învățător. c) Atestat de apartinență. d) Atestat de serviciu de până acum. e) Eventual atestat despre destornicia în conducerea corului vocal.

Dela recurenți se recere, ca sub durata termenului concursual să se prezenteze în vre-o Duminecă, ori sârbătoare în sf. biserică din loc spre a-și arată desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: **Traian Vășian**, m. p. protopop, inspector, școlar.

—□—

Pentru întregirea vacantului post de preot-paroh din parohia **Bara**, tractul Belințului, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt:

1. O sesie de pământ, parte arător, parte fânaț;
2. Intravilan parohial de 1/2 jugăr;
3. Stolele legale și
4. Eventuala întregire dela Stat.

Parohia este de clasa I, dar în senzul înaltei rezoluțiuni consistoriale Nr. 4201/1917, se admit și concurenți cu cvalificație de clasa a II.

Intrucât sunt din alte dieceze, trebuie să dovedească, tot atunci că au consimțământul Consistorului, respective al Episcopului diecezan, de a reflecta la această parohie.

Sunt poftiți mai departe ca, în termenul concursual, să se prezinte într-o Duminecă sau într-o sârbătoare în sf. biserică din Bara (Caraș-Severin) spre a-și arată desteritatea în cântare și tipic, eventual în slujire și în oratorie.

Petițiile instruite cu documentele de lipsă în senzul indicat mai sus, se trimit comitetului parohial din Bara, pe calea oficiului protopresbiterial gr. or. rom. din Belinț (Timiș), în termenul concursual.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: **Gherasim Sêrb**, protopresbiter.

—□—

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala conf. ort. română din comuna **Bodrogul-nou**, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela întâia publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Venitele sunt:

1. În bani gata 1200 coroane.
2. Cuartir corespunzător și grădină.
3. Stolele îndatinate.
4. Întregirea salarului conform clasei și gradației să va cere dela Stat.

Comuna se va îngriji de curățitul și încălzitul salei de învățământ.

La acest post se admit a recurge învățători eventual învățătoare având a-și trimite cererile lor ajustate în regulă și adresate Comitetului parohial, P. On. oficiu protopresbiterial din Vinga iar dânsii sunt rugăți a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în biserică sf. mănăstiri Hodoș-Bodrog spre a se face cunoscut popoului.

Din ședința Comitetului parohial ținută la 19 Iulie (1 Aug.) 1920. **Comitetul parohial.**

În conțelegere cu: **Dr. P. Țucra**, m. p. protopop.

—□—

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant dela școala confesională ort. română din **Munar**, filia Securigiului protopopiatul Vinga, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în organul oficios „Biserica și Școala”.

Salarul împreună cu acest post este:

1. Salar dela epitropia culturală 200 cor. precum și 400 cor. la caz că aceasta diferință statul nu o va da. Întregirea salarului conform legii se va cere dela Stat până la suma fixată prin lege.
2. Cvartir liber în natură cu zidurile laterale, grădină intravilană și 1/2 juger extravilană.
3. Spese pentru conferință 20 cor.
4. Spese pentru scripturistă 50 cor.

Curățirea internă a locuinței învățătoarești cade în sarcine învățătorului respectiv, iar de curățirea pe din afară precum și de încălzirea salei de învățământ și de curator se va îngriji comuna bis. Dela înmormântări la cari va fi poftit, va beneficia suma de 10 cor.

Dela recurenți se recere se aibă cvalificațiunea recerută. Reflectanții sunt poftiți a-și înainta oficiului protopopesc din Vinga în termenul fixat rugărilor adresate Comitetului parohial din Munar cu documentele recerute și a se prezenta întruna din Dumineci în sf. biserică din comuna matră Securigiu spre a-și arată desteritatea în cant și tipic.

Munar din ședința Comitetului parohial ținută la 26 Aprilie (9 Maiu) 1920.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: **Dr. P. Țucra**, m. p. protopop.

—□—

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala confesională din comuna **Tilecuș**, tractul Peștea, să publică concurs cu termen de alegere 30 zile dela prima publicare, cu următorul beneficiu:

1. 10 jugere pământ parte arător, parte fânaț.
2. 240 Lei bani gata.
3. 10 cară lemne de foc.
4. Locuință și grădină de legume și ajutorul de stat promis din partea autorităților competente.

Alesul va fi obligat a prevedea și cantoralul pentru care va primi stolele obișnuite.

Doritorii de ocupa aceasta stațiune sunt a să adresa Comitetului parohial din Tilecuș, și

a să prezenta Dlui protopresbiter tractual Alexandru Munteanu în Tileagd.

Vasilia Chirila, preș. comit par. **Georg Mezean**, not. comit. par.

În conțelegere cu: **Alexandru Munteanu** protopresbiter, inspector școlar.

—□—

Ad. 1549/1908.

Pentru îndeplinirea postului de preot parohia de cl. III-a **Călățea**, cu filia Găliș se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala”.

Emolumente:

1. 25 jugere catastrale, pământ arător fânațe și o parte pădure.
2. Dela una sută douăzeci numere de ca dela fiecare număr câte una vică cucuruz sfârmat.
3. Stolele obișnuite.
4. Întregirea dela stat, după cvalificației alesului.

Doritorii a ocupa această parohie sunt poftiți a-și înainta cererile de concurs, adresate Comitetului parohial din Călățea-Gălișeni, P. On. oficiu protopresbiterial în Tileagd, având dânsii a se prezenta în sf. biserică din Călățea pentru a-și arată desteritatea în cântare, tipic oratorie.

În conțelegere cu: **Alexandru Munteanu** protopresbiter.

—□—

Pentru îndeplinirea postului de paroh parohia de cl. II-a **Bălaia**, protopresbiterial Peștea, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala”.

Beneficiile:

1. Casă parohială și dependențele și intravilan de 1 juger catastral.
2. Pământ parohial de 8 jugere, arător fânațe.
3. Birul preotesc, câte-o vică de cereală grâu, ori cucuruz sfârmat.
4. Întregirea dotațiunei dela statul român.
5. Stolele îndatinate.

Doritorii de-a ocupa această parohie să-și înainteze cererile de concurs, adresate Comitetului parohial din Bălaia. Prea On. oficiu protopresbiterial ort. rom. în Tileagd, în termenul stabilit și cu stricta observare a §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii, să se prezinte popoului din Bălaia, în cutare Duminecă ori sârbătoare, pentru dovedirea aptitudinilor în serviciul divin, cântare și oratorie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: **Alexandru Munteanu** protopresbiter.

—□—

Bibliografie.

A apărut: „Revista Transilvania” Septemvrie 1920, Nr. 5—6 cu următorul Sumar: I. Convocare. II. Raportul general al comitetului central despre lucrările îndeplinite și despre situațiune. Asociațiunii în anul 1919. **Anexele raportului general:** a) Raportul comitetului central asupra socotelilor Asociațiunii în anul 1919. b) Bilan general la 31 Decemvrie 1919. c) Venite și cheltuieli la 31 Decemvrie 1919. d) Evedința specială a fondurilor și fundațiunilor pe a. 1919. Efectele fondului general la 31 Decemvrie 1919. f) Efectele fondurilor și fundațiunilor la 31 Decemvrie 1919. g) Conspectul depozitelor spre fructificare la 31 Decemvrie 1919. III. a) și b) Budgetul Asociațiunii pe anul 1921. IV. Lista bursierilor Asociațiunii pe anul 1919/20. V. Consemnarea membrilor decedați ai Asociațiunii în anul de gestiune 1919/20. Secțiunile științifice literare ale Asociațiunii pe anul de gestiune 1919/20. I—XLVIII. Director: **Andrei Bărbăntu**. Redactor-șef: **I. Georgescu**. Redacția și Administrația: „Asociațiunea”, Sibiu, Str. Șaguna 6. **Prețul 10 Lei.**

Poșta Redacției.

P. O. D. N. F. în S. N. M. Am primit cu mulțămintă articolul ultim. Il public în numărul de față. În curând voi publica și cel referitor la Dl. Muntean. Salături frățești.

Cenzurat: **Alexandru T. Stamatiad.**

Redactor responsabil: **Dr. Teodor Botiș**, profesor.